

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvyē sundarakāṇḍē

॥ dvāviṃśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ dvāviṃśaḥ sargaḥ ॥

rāvaṇēna tasyāḥ kṛtē māsadvayāvadhēḥ pradānaṁ
sītākartṛkaṁ tasya bhartsanaṁ rāvaṇasya tām nirbhartsya
rākṣasīnāṁ niyantraṇē saṁsthāpya strībhiḥ saha svabhavanē
gamanam

sītāyā vacanaṁ śrutvā
paruṣaṁ rākṣasēśvaraḥ |
pratyuvāca tataḥ sītāṁ
vipriyaṁ priyadarśanām || 5.22.1 ||

yathā yathā sāntvayitā
vaśyaḥ strīṇāṁ tathā tathā |
yathā yathā priyaṁ vaktā
paribhūtastathā tathā || 5.22.2 ||

sanniyacchati mē krōdhaṁ
tvayi kāmaḥ samutthitaḥ |
dravatō mārgamāsādyā
hayāniva susārathiḥ || 5.22.3 ||

vāmaḥ kāmō manuṣyāṇām
yasmin kila nibadhyatē |

janē tasmimstvanukrōśaḥ
snēhaśca kila jāyatē || 5.22.4 ||

ētaśmāt kāraṇānna tvāṃ
ghātayāmi varānanē |
vadhārhamavamānārham
mithyā pravrajanē ratām || 5.22.5 ||

paruṣāṇi hi vākyāṇi
yāni yāni bravīṣi mām |
tēṣu tēṣu vadhō yukta -
stava maithili dāruṇaḥ || 5.22.6 ||

ēvamuktvā tu vaidēhīm
rāvaṇō rākṣasādhipaḥ |
krōdhasaṃrambhasaṃyuktaḥ
sītāmuttaramabravīt || 5.22.7 ||

dvau māsau rakṣitavyau mē
yō'vadhīstē mayā kṛtaḥ |
tataḥ śayanamārōha
mama tvāṃ varavarṇini || 5.22.8 ||

dvābhyāmūrdhvaṃ tu māsābhyām
bhartāraṃ māmanicchatīm |
mama tvāṃ prātarāśārthē
sūdāśchētsyanti khaṇḍaśaḥ || 5.22.9 ||

tām bhartsyamānām samprēkṣya
rākṣasēndrēṇa jānakīm |

dēvagandharvakanyāstā
viṣēdurvikṛtēkṣaṇāḥ || 5.22.10 ||

ōṣṭhaprakārairaparā
nētrairvaktraistathāparāḥ |
sītāmāśvāsayāmāsu -
starjitāṃ tēna rakṣasā || 5.22.11 ||

tābhirāśvāsītā sītā
rāvaṇaṃ rākṣasādhipam |
uvācātmahitaṃ vākyaṃ
vṛttaśauṭīryagarvitam || 5.22.12 ||

nūnaṃ na tē janaḥ kaści -
dasminniḥśrēyasi sthitaḥ |
nivārayati yō na tvāṃ
karmaṇō'smād vigarhitāt || 5.22.13 ||

māṃ hi dharmātmanaḥ patnīm
śacīmiva śacīpatēḥ |
tvadanyastriṣu lōkēṣu
prārthayēnmanasāpi kaḥ || 5.22.14 ||

rākṣasādharma rāmasya
bhāryāmamitatējasah |
uktavānasi yat pāpaṃ
kva gatastasya mōkṣyasē || 5.22.15 ||

yathā drptaśca mātaṅgaḥ
śaśaśca sahitaḥ vanē |

tathā dviradavad rāma -

stvaṃ nīcaḥ śaśavat smṛtaḥ || 5.22.16 ||

sa tvamikṣvākunāthaṃ vai

kṣipanniha na lajjasē |

cakṣuṣō viṣayē tasya

na yāvadupagacchasi || 5.22.17 ||

imē tē nayanē krūrē

vikṛtē kṛṣṇapiṅgalē |

kṣitau na patitē kasmā -

nmāmanārya nirīkṣataḥ || 5.22.18 ||

tasya dharmātmanaḥ patnī

snuṣā daśarathasya ca |

kathaṃ vyāharatō māṃ tē

na jihvā pāpa śīryati || 5.22.19 ||

asandēśāttu rāmasya

tapasaścānupālanāt |

na tvāṃ kurmi daśagrīva

bhasma bhasmārhatējasā || 5.22.20 ||

nāpahartumahaṃ śakyā

tasya rāmasya dhīmataḥ |

vidhistava vadhārthāya

vihitō nātra saṃśayaḥ || 5.22.21 ||

śūrēṇa dhanadabhrātrā

balaiḥ samuditēna ca |

apōhya rāmaṃ kasmāccid
dāracauryaṃ tvayā kṛtam || 5.22.22 ||

sītāyā vacanaṃ śrutvā
rāvaṇō rākṣasādhipaḥ |
vivṛtya nayanē krūrē
jānakīmanvavaikṣata || 5.22.23 ||

nīlajīmūtasakāśō
mahābhujasīrōdharaḥ |
siṃhasattvagatiḥ śrīmān
dīptajihvōgralōcanaḥ || 5.22.24 ||

calāgramukutaṇḍaprāṃśu -
ścitramālyānulēpanaḥ |
raktamālyāmbaradhara -
staptāṅgadavibhūṣaṇaḥ || 5.22.25 ||

śrōṇīsūtrēṇa mahatā
mēcakēna susaṃvṛtaḥ |
amṛtōtpādanē naddhō
bhujāṅgēnēva mandaraḥ || 5.22.26 ||

tābhyāṃ sa paripūrṇābhyāṃ
bhujābhyāṃ rākṣasēśvaraḥ |
śuśubhē'calasaṅkāśaḥ
śṛṅgābhyāmiva mandaraḥ || 5.22.27 ||

taruṇādityavarṇābhyāṃ
kuṇḍalābhyāṃ vibhūṣitaḥ |

raktapallavapuṣpābhyā -
 maśōkābhyāmivācalaḥ || 5.22.28 ||

sa kalpavṛkṣapratimō
 vasanta iva mūrtimān |
 śmaśānacaityapratimō
 bhūṣitō'pi bhayaṅkaraḥ || 5.22.29 ||

avēkṣamāṇō vaidēhīṃ
 kōpasamraktalōcanaḥ |
 uvāca rāvaṇaḥ sītāṃ
 bhujāṅga iva niḥśvasan || 5.22.30 ||

anayēnābhisampanna -
 marthahīnamanuvratē |
 nāśayāmyahamadya tvāṃ
 sūryaḥ sandhyāmivaujasā || 5.22.31 ||

ityuktvā maithilīṃ rājā
 rāvaṇaḥ śatrurāvaṇaḥ |
 sandadarśa tataḥ sarvā
 rākṣasīrghōradarśanāḥ || 5.22.32 ||

ēkākṣīmēkakarṇāṃ ca
 karṇaprāvaraṇāṃ tathā |
 gōkarṇīṃ hastikarṇīṃ ca
 lambakarṇīmakarṇikām || 5.22.33 ||

hastipadyaśvapadyau ca
 gōpadīṃ pādacūlikām |

ēkākṣīmēkapādīṃ ca
 pṛthupādīmapādikām || 5.22.34 ||

atimātraśirōgrīvā -
 matimātrakucōdarīm |
 atimātrāsyānētrām ca
 dīrghajihvānakhāmapi || 5.22.35 ||

anāsikām siṃhamukhīm
 gōmukhīm sūkarīmukhīm |
 yathā madvaśagā sītā
 kṣipram bhavati jānakī || 5.22.36 ||

tathā kuruta rākṣasyaḥ
 sarvāḥ kṣipram samētya vā |
 pratilōmānulōmaīśca
 sāmādānādibhēdanaiḥ || 5.22.37 ||

āvarjayata vaidēhīm
 daṇḍasyōdyamanēna ca |
 iti pratisamādiśya
 rākṣasēndraḥ punaḥ punaḥ || 5.22.38 ||

kāmamanyuparītātmā
 jānakīm prati garjata |
 upagamyata tataḥ kṣipram
 rākṣasī dhānyamālinī || 5.22.39 ||

pariṣvajya daśagrīva -
 midam vacanamabravīt |

mayā krīḍa mahārāja
sītayā kiṃ tavānayaḥ || 5.22.40 ||

vivarṇayaḥ kṛpaṇayaḥ
mānuṣyā rākṣasēśvara |
nūnamasyāṃ mahārāja
na dēvā bhōgasattamān || 5.22.41 ||

vidadhatyamaraśrēṣṭhā -
stava bāhubalārjitān |
akāmāṃ kāmayānasya
śarīramupatapyatē || 5.22.42 ||

icchatīm kāmayānasya
prītirbhavati śōbhanā |
ēvamuktastu rākṣasyā
samutkṣiptastatō balī |
prahasan mēghasaṅkāśō
rākṣasaḥ sa nyavartata || 5.22.43 ||

prasthitaḥ sa daśagrīvaḥ
kampayanniva mēdinīm |
jvaladbhāskarasaṅkāśaṃ
pravivēśa nivēśanam || 5.22.44 ||

dēvagandharvakanyāśca
nāgakanyāśca tāstataḥ |
parivārya daśagrīvaṃ
praviśustā gṛhōttamam || 5.22.45 ||

sa maithilīm dharmaparāstavasthitām
pravēpamānām paribhartsya rāvaṇaḥ |
vihāya sītām madanēna mōhitaḥ
svamēva vēśma pravivēśa rāvaṇaḥ || 5.22.46 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē
sundarakāṇḍē dvāviṃśaḥ sargaḥ ||